

18 juni 2008

Jaarbeurs Utrecht

Safety and Quality Management bij orale therapie

Desi van den Boogaard
Verpleegkundig Specialist Oncologie
Jeroen Bosch Ziekenhuis

HollandSPORT

meeting
Nederlands
SPORT
O.N.S.

Petje op.....Petje af

Voorbeeld van een orale therapie is?

- Petje op Temozolomide
- Petje af Gosereline

Hoeveel procent geeft de voorkeur
aan een orale therapie
ten opzichte van een i.v therapie?

- Petje op 90%
- Petje af 80%

Hoeveel procent van de vrouwen
boven de 65 jaar is therapieontrouw
aan Tamoxifen

- Petje op minder als 50 %
- Petje af meer als 50%

Inhoud presentatie

- Orale therapieën
- Voor- en nadelen van orale therapieën
- Rol verpleegkundigen bij orale therapieën
- Therapietrouw
- Samenvatting

Voorbeelden van orale chemotherapie of Targeted Therapies

- Bexaroteen (Targretin®)
- Capecitabine (Xeloda®)
- Chloorambucil (Leukeran®)
- Cyclofosfamide (Endoxan®)
- Erlotinib (Tarceva®)
- Etoposide (Vepesid®)
- Fludarabine (Fludara®)
- Gefitinib (Iressa®)
- Hydroxycarbamide (Hydrea®)
- Imatinib (Glivec®)
- Lapatinib (Tyverb®)
- Lenalidomide (Revlimid®)
- Melfalan (Alkeran®)
- Procarbazine (Natulan®)
- Sorafenib (Nexavar®)
- Sunitinib (Sutent®)
- Temozolomide (Temodal®)
- Thalidomide (Thalidomide®)

Voorbeelden orale therapieën

- Hormonale therapie
- Anti-emetica
- Anti-diarrhoica
- Laxantia
- Protonpompremmers
- Pijnmedicatie
- Benzodiazepinen

Voordelen van orale therapie

- Patiëntvriendelijkheid
- Flexibiliteit in dosering en schema's
- Verlenging van de medicatie-inname
- Kosten van ziekenhuisopnamen
- Veranderde toxiciteiten
- Verbeteren kwaliteit van leven

Aisner (2007)

Winkeljohn (2007)

Risico's orale therapie (1)

- Complexe en gevarieerde doseringen en schema's
- Smal therapeutisch raam
- Medicatie fouten
- Interacties (medicatie, voeding)
- Zelf-beheerder en –beheerser
- Perceptie dat een tablet minder kwaad kan als iv

Bartel (2007)

Goodin (2007)

Risico's orale therapie (2)

- Minder bezoek polikliniek
- Minder informatie
- Therapietrouw
- Cognitieve veranderingen
- *Kosten*

Bartel (2007)
Goodin (2007)

Management orale therapie

- “Ken de patient”
- Goede communicatie
- Zorg voor informatie en educatie
- Bereikbaarheid
- Hoe te “Managen en monitoren”?

(Osterburg, 2005)

Therapieontrouw

Therapieontrouw

Definitie:

“Elke afwijking van de medicamenteuze en niet-medicamenteuze aanbevelingen, die het beoogde therapeutische resultaat negatief beïnvloed.”

Voorbeelden therapieontrouw

- Niet ophalen van medicatie
- Minder vaak of vaker inname medicatie
- Verkeerd tijdstip van inname
- Onjuiste dosering
- Verkeerde wijze van inname

Factoren voor therapieontrouw

- Therapie gerelateerd
- Patiënt gerelateerd
- Ziekte gerelateerd
- Gezondheidssysteem gerelateerd
- Sociaal-economische gerelateerd

(Nelissen, 2006)

Factoren voor therapieontrouw

1. Therapie gerelateerd

- Duur van de behandeling
- Effectiviteit van de behandeling
- Ineffectiviteit van voorafgaande therapie
- Bijwerkingen
- Aantal verschillende middelen
- Gebruikersgemak
- Mate van wisselingen van therapie

(Nelissen, 2006)

Factoren voor therapieontrouw

2. Patiënt gerelateerd

- Motivatie patiënt
- Verwachtingen
- Kennis omtrent ziekte, therapie
- Beleving van ziekte en therapie
- Psychische omstandigheden

(Nelissen, 2006)

Factoren voor therapieontrouw

3. Ziekte gerelateerd

- Ernst van symptomen van de aandoening
- Mate van progressie
- Mate van beperkingen
- Co-morbiditeit

(Nelissen, 2006)

Factoren voor therapieontrouw

4. Gezondheidssysteem gerelateerd

- Organisatie
- Financiering van de gezondheidszorg
- Samenwerking tussen artsen en apothekers
- Nascholingsbeleid
- Educatie van patiënten

Factoren voor therapieontrouw

5. Sociaal-economisch gerelateerd

- Sociaal-economische status van de patiënt
- Culturele geloof in ziekte en behandeling

(Nelissen, 2006)

Onderzoek

Therapietrouw bij Tamoxifen (n 961)

- 49 % staakt de behandeling voordat de 5 jaar die daar voor staat.
  - Factoren van invloed:
    - 75 jaar of ouder
    - toename comorbiditeit
    - borstsparende operatie ondergaan zonder bestraling ?

Interventies therapietrouw

- Interventies met technische oplossingen
  - Reductie inname
  - Fixed-dose combinatie
  - Unit of use packaging
- Gedragsinterventies
  - Monitoring van eigen gebruik
  - Monitoring door zorgverleners
  - Aanleren vaardigheden
- Educatie interventies

Aandachtspunten bij het voorschrijven

- Naam medicatie (zonder afkortingen)
- Dosering
- Frequentie
- Aantal
- Cyclus nummer
- Indicatie
- Bijzonderheden/opmerkingen

→ standaardrecept

Rol van de verpleegkundige

- Inventarisatie patiënt en thuissituatie
- Kennis van ziekte en medicatie
- Geven van informatie en educatie
- Begeleiding en ondersteuning
- Aanbieden van hulpmiddelen
- Follow up

Samenvatting

- Toename in orale therapieën
- 80 % voorkeur voor orale therapie
- Orale therapieën heeft voordelen maar ook nadelen
- Goede en tijdige informatie is noodzakelijk
- Onderzoek naar therapietrouw

“Verpleegkundigen hebben een belangrijke
taak in het managen van orale therapieën”

(Boogaard, 18 juni 2008)

Literatuur

- Aisner, J. (2007). Overview of the changing paradigm in cancer treatment: oral chemotherapy. American Journal of Health-System Pharmacy, 64
- Bartel, S. (2007). Safe practices and financial considerations in using oral chemotherapy agents. American Journal of Healty-System Pharmacy, 64
- Brink-Muinen (2004).Factoren gerelateerd aan farmacotherapietrouw van chronisch zieken. Nivel
- Moore, S (2006). Facilitating oral chemotherapy treatment and adherence through patient/family focused education. Cancer Nursing, 30 112-122
- Nelissen, M. (2006). Therapietrouw. GGv Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik. Utrecht
- Osterburg, L (2005). Adherence to medication. New England Journal of Medicine, 353, 487-497
- Owusu, C (2008). Predictors of Tamoxifen discontinuation among older Women with estrogen receptor positive breast cancer. Journa of Clinical Oncology, 26, nr 4. 549-555
- Winkeljohn,D. (2007) Oral chemotherapy medication: Need for a nurse's touch. Clinical Journal of Oncology Nursing, 11, 739-796

18 juni 2008

Jaarbeurs Utrecht

Dank voor u aandacht

Desi van den Boogaard
d.v.d.boogaard@jbz.nl